

inuestituræ: vt si bella vel hostilia immineant, &c. quodque laborarent: id quod adhuc fit in multis locis Germaniæ in vsu, vt olim viri nobiles stiuo manus admouerent, vt apud Romanos.

Quoad ius patronatus, nescit, ex qua causa prioris Iudices indecisum hunc punctum reliquerunt: putat, exceptione ꝑ rei iudicatæ Reos recte repelli. Nam frustra ex communi beneficio appellationis implorant, cum id locum habeat in annexis, non separatis punctis. Sed hic sumus in causa, vbi distincta sunt capita, &c. l. scire oportet. de verb. oblig.

Votum aliud.

Cum videam, Actores Zugenat/ suam intentionem, in prima parum, in secunda vero instantia non plus probasse: imo Reos suis exceptionibus abunde & sufficienter eam elisisse: prout à Dominis Referentibus ex actis deductum: præsertim quod attinet ad primum & quartum punctum: & secundus primo aliquanto connexus est, & ex inuestitura vterque dependet & consequitur. Facta ꝑ. n. inuestitura, seruitia debita excludi vel recufari minime possunt. Nec opus est, ꝑ modum & mensuram seruitiorum in specie definire: cum eius alia & meliores probationes non adsint, quicquid dicant aliqui testes, quam ex tenore inuestitura, ꝑ qui omnino est seruandus, nisi vel mutatus, vel noua pacta monstrari possint: præsertim cum contrarium 21. 22. 23. & 25. quod Actibus incumbat, probatum non reperitur. Tertius punctus in prima instantia satis fuit liquidatus, à quo nec appellatum. Inde beneficio communis appellationis frui non potest, per rationes allegatas. Acquiesco igitur votis Dominorum simpliciter, confirmando priorem sententiam.

D. N. Si in petitorio essemus tunc pro Actoribus pronunciarer, quia ꝑ inuestitura habet, ꝑ tantum quarta pars, scilicet, des Negnars geltehen vnd tacite denen von Schlag der 4. Theil reseruat, sed in possessorio melius probasse. Ideo cum Dn. Referentibus, quoad 1. 2. & 4. punctum. De tertio fuit dubius.

D. N. vt Domini, sed quod ad tertium punctum pertinet, vult denselben abschlagen. Et pronuncandum; bene iudicatum. Compensatis expensis. Interesse non satis deductum, malim dissimulare.

V O T U M XIII.

In causa ciuitatis B. contra O.

S U M M A R I A.

- 1 Der Schäfer soll wie ein anderer gehalten werden.
- 2 Ius pascendi opiloni, vel der Schäferen/ non iure seruitutis vel alio titulo absoluto, saltem competit, vt alij cuilibet illius loci incolæ.
- 3 Quo tempore ius pascendi opiloni, vel der Schäferen competit.

4 Opilio non inique excluditur, quando & alij excluduntur, à iure pascendi.

5 Appellantium iura, ob qua ratione interesse ipsorum in hac lite se intromiserunt, vnde appareant.

6 Prata in quibus pasua prohibuerunt Actores, ipsorum sunt propria.

7 Princeps non est singularum rerum dominus, sed protector.

8 Die Gemeind Dr. hat allweg vber Bonn/ Weyd/ Altmenn/ etc. Ordnung zu geben gehabt.

9 Vniuersitates non prohibentur ad communem utilitatem pasua in pratis vel syluis ad certum tempus, certa que animalia restringere.

10 De aestimatione der 5. Schilling Heller / frustra & contra ius ex aduerso pretenditur.

11 Communis actus, administrationis potius videtur esse, quam iurisdictionis.

12 Iurisdictione cum bonorum vniuersitatis vel incolarum proprietate, eorundemve administratione, nihil commune habet.

13 Villa quelibet, quamuis non habeat iurisdictionem, tamen circa rerum suarum administrationem, statutum facere potest.

14 Villa potest committere Officiali suo.

15 Villa nullum alias habet executorem quam suum Officialem, qui nisi exequatur, illorum delibetatum esset ludibrio.

16 Officialis tenetur villa statuta sequi, non auctoritate statuendum, sed auctoritate iuris communis, approbantiu statutum.

17 Das Bericht zu Odenh. hat vber des Schäfers Abtrag zu erkennen.

18 Dominium proprium habere Odenheimios rerum suarum particularium, & etiam communiatu.

19 Multa hec accedit moderationi, tanquam causatum sue causa.

20 Causari siue effectus expressio, tacitam sua causa expressionem inducit.

21 Causari idem est iudicium, quod ipsius causa.

22 Pignoratio siue manus iniectio actus iurisdictionis non est, & priuatis nonnunquam conceditur.

23 Equitatis suasio qua.

24 Multa, nõ intuitu alienius iurisdictionis sunt exacta.

VOTUM Domini Referentis N. den Gaftrich vnd Weyd vor Georgij, auff der von Odenheim Wiesen vnd Bestraffung der Schäffer beolangend.

Num Actores contra Reos actionem l. Aquiliz, vel de pastu pecoris, quæ attestantibus Couarr. pract. quest. c. 57. num. 3. vers. 7. & Oldend. clas. 6. act. 19. nu. 2. 3. 4. 5. probarint. Non magni operis, quia Canonici Appellantes, actionem probatam, siue conqesta damna, & quidem ipsorum auctoritate & iussu illata esse, met non diffitentur. Ex actis quoque constat, daß der Schäfer ꝑ rote ein anderer gehalten werde. Sicque der Schäferen ꝑ vel opiloni, ius pascendi, non iure seruitutis, vel alio titulo absoluto: veru salté competat, vt alij cuilibet loci illius incolæ, cū collectis, nepe frugi-

3 gibus, & eo saltem tempore, † quo ager à cultura vacat, & pratis pascuis non nocet. *Couar. d. loco,*
 4 *nu. 4.* Quando igitur alij excluduntur, † non ini- que & ipse id ferre debet, verno tempore, rena- scentibus herbis: tanto præsertim cum grege 700. ouium. Quæ vero appellantium vel sint, 5 vel vnde afferantur iura, † ob quæ ratione inter- esse ipsorum in lite hac se intromiserūt, ex ipso- rum defensionalibus & additionalibus apparet.

An elisa.

Ad omnes illas assertiones, non difficilis vi- 6 detur esse responsio. Primo enim prata, † in qui- bus pascua recte prohibuerunt Actores, ipsorum 7 sunt propria: Princeps enim, † non est singula- rium rerum Dominus, sed protector: multo ergo minus inferior Dominus, nisi quoad protectio- nem & iurisdictionem: *Roland. à Vall. consil. 1. vol. 2.* Idque confirmant testes. Fatentur etiam, quod rei habeant vtile dominium, & quod disponere potuerint. Merito igitur pro arbitrio ipsorum de eis hætenus, (prout etiam 4. 11. 13. 14. testes, ad 8 tertium interrogatorium, sexti positionalis at- testantur. *Das Die Gemeind allweg † vber Wonn/ Weib Aliment. re. Ordnung zugeben gehabt habe.*) incon- sulto magistratu, per dispensatores, vel per communitatem constitutos, libere disponere, ab 9 iisdem annuatim rationes exigere potuerunt: *Rol. à Valle. consilio 48. num. 9. 10. 11. 12. vol. 2. Schurff. conf. 2. cent. 3.* Nam vniuersitates † non prohiben- tur ad communem vtilitatem, pascua in pratis vel syluis ad certum tempus certa; animalia restrin- gere, ipsorumque ordinationi circum possessio- res singuli, quamuis ius pascendi habentes, pare- re coguntur, *Couar. pract. quest. d. c. 37. numero 1. in princip. Wefenbec. consilio 18. num. 88.* Præsertim ve- ro hic, cum testes dicant, vltra memoriam ita 10 prohibitum. Frustra & contra ius † ex aduerso prætenditur de æstimatione der 5. Schilling Heller/ & quod eadem & similia, non Reis, propter de- fectum Iurisdictionis, sed Actoribus competant. 11 Eiusmodi enim † communitas Actus administrationis potius videntur esse quam iurisdictionis: 12 quæ vero iurisdictione, † cum bonorum vniuersi- tatis, vel incolarum proprietate, eorundemue bonorum administratione, nil habeat commu- ne, *Couar. pract. quest. c. 1. num. 10. vers. decima con- cluso.* Hinc licet villa de iure communi nullã ha- beat iurisdictione, adeo vt Rustici nulla iura ipsi sibi eligere possint, per quæ ordinarij seu provin- cialis iudicis aut mulctæ minuuntur, aut augean- tur, dannoch aber so mögen sie gleichwol ein Will- fur shnen setzen: attestante iure Saxonico, *Land- richter lib. 2. art. 85. & art. 79. lib. 3. auth. de nupt. §. dis- ponat. & l. omnium. C. de test. Vnd dis siche dem Dorff freynach nocturfft. re. glossa d. art. 79. super verb. tein Recht aber mag es. re. l. fin. C. qua sit lon-*
 13 *gæ consuetud.* Quin etiam quælibet villa, † quan- tumuis non habeat iurisdictionem, potest tamen facere statutum, circa suarum rerum administra-

tionem, puta de pecunia communitatis expen- denda, vel colligenda, & alijs, quæ non depen- dunt de iurisdictione & eiusmodi statuti obser- uatione. Villa potest committere officiali † suo, 14 puta Sculteto, à superiore electo vel confirmato. Nullum enim † habent alias executorem, quam 15 suum officialem, qui nisi exequatur, illorum de- liberatum esset ludibrio, & officialis † tenetur 16 eorum statuta sequi (alias facit litem suam) non auctoritate statuentium, sed auctoritate iuris communis, approbantis statutum, attestante *Iohann. Baptist. Caccialup. in repet. l. omnes popul. num. 8. 9. de iust. & iure.* Tanto igitur minus Actores sunt grauari, cum, præsertim sententia à qua dicitur, 17 *Das vber des Schäffers Abtrag † das Gericht zu D- denheim zuerkennen hab:* Quo ipso Actores appel- lati, magis videri possunt, esse grauari. Quia vero sententiam ipsimet confirmari petunt, eorum petitioni acquiescendum, adeoque pronuncian- dum esse putat: Bene iudicatum, male appella- tum condemnando appellantes in expensas.

Saluo.

Aliud votum.

Contentus sum argumentis adductis, quibus prioris iudicis confirmatur sententia. Inprimis, quod ex actis constat, & in confessio est, Oden- heimios † rerum suarum particularium, & etiam 18 communitatis, proprium habere dominium, vti- le videlicet, & sic consequenter, sibi competere tuitionem eius iuris.

Deinde æque constare putō, mulctam, der 5. Pfund Heller/ vel potius emendam, damni illati, proueniētis ex pascu pecoris prohibito, non Do- minis Canonice, sed in vsum d. communitatis cessisse. Ex quo infertur, eius mulctæ vel emen- dæ moderationem, etiam cōmunitati attribuen- dam: cum ea † mulctæ moderationi accedat, tan- 19 quam causatum ipsi causæ: Sed causati, † siue ef- 20 fectus expressio, tacitam suæ causæ expressionem inducit, *Gribald. fol. 174.* Et causati † idem est iudi- 21 cium, quod ipsius causæ. *fol. 170.* Sed & iuris est, quod pignoriatio † siue manus iniectio, Actus iu- 22 risdictionis non est & priuatis non nunquam cō- ceditur: Ergo multo magis communitati. Idi- 23 psum etiam † suadet æquitas, ne videlicet arbitrium & moderatio damni illati sit penes damni- ficantem potius, quam penes læsum, pro quali- tate excessus, de quo excessu mulctæ inique re- torto, collato ad læsionem, in specie nihil hoc casu est propositum & probatum, concludo cū Dominis, bene iudicatum, male appellatum. Cum expensis.

D. N. Allegat *consil. Grauert. 238.* cum ad hoc o- pilio eodem iure censetur, quo ipsi alij incolæ: Mulctæ illa, licet sapiat iurisdictionem: tamen putat, vt per *Panorm. c. quæ in Ecclesiarum. de constit. numero 5. 6.* concludit cum Domino Referente per omnia.

D. N. Concludit per verbum placet: quia cau-
 L. fa

24 *sa per se satis plana & perspicua, & multa ꝛ à communitate exacta, non intuitu alicuius iurisdictionis, quam Actores Reis fatentur.*

D.N. transit cum Dominis: putat Actores intentionem suam probasse, minimeq; elisam esse. D.N. cum Dominis.

Sententia.

Sachen Dechant vnd Capitul zu Brüssel pro interesse, vnd Eberhardt Schäfer/Principal Appellanten, eins/wider die Gemeind zu Dendenheim / Appellaten / anders Theils. Ist allem Vorbringen nach zu Recht erkannt / das durch Richter voriger Instanz wol geurtheilt vbel davon appelliert/berührte Appellanten in die Gerichts kosten / an diesem Kaysertlichen Cammergericht auffgelauffen / ihnen den Appellaten nach rechtlicher Maßfugung zu entrichten vnd zu bezahlen völlig ertheilend.

V O T V M XIV.

In causa Würgerm. Vnd Raht der Statt D. auff der E. contra E. M.

S V M M A R I A.

- 1 *Ad acta notorium inducentia, quando in appellatione quis se refert, iudex causam ex officio pro conclusa acceptare, & definitiue pronunciare solet. Et ita quotidie in Camera obseruatur. num. 2.*
- 3 *Questio de decimis prestandis, de qua in hoc nostro casu agitur, in interpretatione verborum, contractus seu transactionis adeoq; in mera quest. iuris consistit.*
- 4 *Restitutio aduersus transactionem, & rem iudicatam, an locum habeat. Resp. negatiua. num. 45. & 110. Limitatur. num. 317.*
- 5 *Quid in primis in hac causa inquirendum.*
- 6 *Agenti in hoc possessorio quot probanda sint.*
- 7 *Possessorium vitile, pro quasi possessione rerum incorporalium datur.*
- 8 *Inrerdictum, vti possidetis, vt alicui competat, sufficit, quod tempore eiectionis possederit corpore.*
- 9 *Presumitur quis, qui se & antecessores suos antiquitus possedisse probauit, etiam nunc possidere. Quod ex communi interpretum sententia sufficit. num. 10.*
- 11 *Possessio noua presumitur vitiosa, probando ipsam antiquiorem possessionem.*
- 12 *Actor hodie non amplius tenetur probare, se tempore litis contestationis possedisse.*
- 13 *Possessionem illius temporis, quo contigit spoliū, sufficit allegare, & postmodum, se olim possedisse: etiamsi non probetur possessio illius temporis, in quo Actor se spoliatum dicit. num. 14.*
- 15 *Possidens olim, presumitur & tempore spoliationis possedisse, presumitur & hodie possidere. nu. 16.*
- 17 *Deiectio quare non opus habeat magna probatione.*
- 18 *Suspicienti se posse repelli, ex quo statim amittit possessionem, vitile interdictum, vnde vi, competit.*
- 19 *Tempus facte spoliationis non est necessarium, nisi cum dolus arguitur.*
- 20 *Cardo principalis controuersia huius cause in quo versetur.*
- 21 *Verba non solum, prout iacent, sed & quid fieri placuit transigentibus dispiciendum.*
- 22 *Transactio de futuris non valet: de prateritis vero transigi potest. nu. 23.*
- 24 *Ex futuris alimentis pendet vita hominis.*
- 25 *Transactio qualibet est alienatio.*
- 26 *Ecclesia bona sine solennitate requisita alienari non possunt.*
- 27 *Consuetudo non potest diminuere solennitates à Canone requisitas.*
- 28 *Transactio ex necessitate inita, absque solennitate, etiam de iure subsistit.*
- 29 *Transactio per Reum non seruata, an ab ea recedere possit Actor: Negatur. quod procedit, non solum si transactio tendit ad liberandum, sed etiam si ad obligandum. nu. 30.*
- 31 *A transactione, vna parte inuita, altera recedere non potest.*
- 32 *Ex transactione nuda non oritur actio, sed solum exceptio.*
- 33 *Transactio vestitur quatuor modis.*
- 34 *Transactio in hoc casu per traditionem & iuramentum est vestita & corroborata.*
- 35 *Ex transactione hac competit Actori actio propter secutam traditionem.*
- 36 *Princeps sub fide promittens, habetur pro iuramento, eig. equipollet.*
- 37 *Compromissum sub fide & dignitate Principum firmatum, pro iuramento habetur.*
- 38 *Pañum nudum vestitur iuramento.*
- 39 *Differentia inter pacta & transactiones que.*
- 40 *Dispositio iuris, contractibus denegat executionem paratam.*
- 41 *Transactionis causa, qua actione agi potest.*
- 42 *Causa transactione finita resuscitari non debent. Transactio qua non minorem auctoritatem habet, quam res iudicata. num. 43. nec per rescriptum Principis rescinditur. num. 44. nec sub pretextu instrumenti nouiter reperi, vel ob grauem laesionem. num. 45.*
- 46 *Transactio est contractus innominatus.*
- 47 *In contractibus Innominatis locus est penitentia: in transactionis vero contractu speciale est, quod ab ea, etiam re adhuc integra, recedere non liceat. 48.*
- 49 *Contra transactionem veniens, dicitur venire contra ius & equitatem naturalem.*
- 50 *Transactionem initam esse sub duabus distinctionibus & reseruacionibus, ex quibus verbis pateat. & num. 51.*
- 52 *Proprietus verborum Sonst aber, Item Sonst anders, qua.*
- 53 *Verba illa, Sonst aber alle andere Behenden/ quam habeant vim.*
- 54 *Verba sunt restringenda ad qualitatem ante expressam, que excludunt, quando opponuntur rebus, que sunt de genere precedenti.*